

VE JMÉNU STANDARDIZACE

Jaká potřebují poradny a centra pravidla pro poskytování svých služeb?

Školské poradenství se v průběhu doby mění. A ne všechny změny se dají považovat za pozitivní. Posouvá se od dlouhodobější práce s klientem spíše k diagnostické roli a lidé z poraden a z SPC s jistým smutkem v hlase potvrzují výrazný nárůst administrativy, který se podle nich navzdory deklarovaným snahám nedaří minimalizovat.

Mezi podstatné charakteristiky školského poradenství bezpochyby patří srovnatelnost poskytovaných služeb v různých místech republiky. Konečně, efektivní systém metodického vedení školských poradenských zařízení (ŠPZ) směřující ke sjednocování jejich postupů, tedy ke standardizaci poradenských služeb uvedl v UN č. 6/2020 jako jednu z priorit i náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys.

Definováním jednotných pravidel se zabývala skupina pracovníků (ještě) Národního ústavu pro vzdělávání (který se stal od ledna součástí Národního pedagogického institutu), jeho poradenské sekce (jež je po zmíněném sloučení razantně zmenšena), spolu s kolegy z pedagogicko-psychologických poraden a speciálně-pedagogických center. Hovořili jsme o „Jednotných pravidlech pro poskytování poradenských služeb v ŠPZ“ s Janou Zapletalovou, která poradenskou sekci vedla a v současnosti poskytuje psychologické poradenství v rámci soukromé praxe.

Jako metodika, ale i do paragrafů

Rozdíly v poradenských službách jsou podle ní opravdu velké. Odvíjejí se už od odlišné organizace poskytování péče v krajích – někde poradny sloučili, jinde k nim připojili i SPC. Konstatuje, že nejvíce se liší jednotlivá zařízení v personálním obsazení, od kterého se odvíjejí i objednáci lhůty a dostupnost služby. Velké rozdíly v řízení jsou v rámci SPC. „Jestliže jsme mluvili o nutnosti oddělení SPC od škol, nebylo hlavním cílem, aby vznikly dva samostatné subjekty, ale aby byly jasně vymezeny kompetence ředitele školy a vedoucího SPC,“ říká J. Zapletalová a dodává, že jsou lokality, kde ředitel škol hodně, a ne vždy pozitivně do fungování SPC zasahují. Pro SPC nebylo vždy jednoduché zajistit si

potřebné podmínky pro svou práci, protože náklady na jejich činnost jdou obvykle „přes školu“.

„S přípravami ‚standardu‘, tedy jednotných pravidel pro poskytování poradenských služeb, jsme začali v roce 2007. Od začátku se na jeho vzniku podíleli kolegové z poradenství, zástupci z PPP i SPC ze všech krajů. V rámci kmenové činnosti tehdy ještě Institutu pedagogicko-psychologického poradenství jsme navrhli strukturu tohoto dokumentu a zpracovali jsme návrh personální části, následně v roce 2013 jsme dopracovávali jak personální, tak i diagnostickou část, částečně vznikla část procedurální. Na dokončení té nejobsáhlejší, intervenční, která je nakonec rozdělena do tří částí, ale nebyly peníze, bylo nutné platit tým lidí po relativně dlouhou dobu a ani sám proces ověřování není zadarmo. Byl to jeden z důvodů, proč vznikl projekt KIPR (evropský projekt *Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj*, pozn. red.), z něhož bylo možné tyto peníze čerpat. Díky němu se na zpracování, ověřování a rozšiřování tohoto dokumentu mohlo podílet skoro sto lidí ze všech regionů,“ vysvětluje J. Zapletalová.

Stěžuje si, že MŠMT místo toho, aby se vyjadřovalo k obsahové stránce dokumentu, mělo většinou jen formální připomínky. Jedním z hlavních požadavků bylo zestručnění dokumentu. „Původní text, který jsme vnímali jako zásadní metodický materiál, jsme tedy postupně zestručnili, vytvořili jsme elektronický dokument, který zahrnuje především základní pravidla pro poskytování poradenských služeb pro jednotlivé oblasti (personální, procedurální, materiální, diagnostickou a intervenční), který má sloužit jako nástroj autoevaluace pro ředitele a vedoucí pracovníky ŠPZ. Tento dokument umožňuje rychlé vyhodnocení stavu pracovi-

ště, porovnání s výsledky služeb v jiných regionech, současně vytváří prostor pro postupné přibližování služeb v krajích,“ říká psycholožka.

Dokument by měl podle ní přednostně sloužit ředitelům a vedoucím ŠPZ, aby mohli porovnat nastavení svých služeb a podmínky, které k tomu mají, s jinými srovnatelnými zařízeními v krajích i za jeho hranicemi. Aby viděli, v čem jsou jejich služby jiné, v čem třeba nesplňují základní pravidla.

Je přesvědčena, že MŠMT by mělo zakomponovat vzniklý dokument do pravidel práce ŠPZ. „Některé části by bylo vhodné pojmout jako metodické materiály, některé části by ale bylo potřebné zapracovat do legislativy (personální standard, materiální standard, základní pravidla pro diagnostiku...). To je potřeba hlavně kvůli tomu, aby se mohli ředitelé a vedoucí ŠPZ o tato ustanovení opřít při jednání se zřizovateli a žádat naplnění minimálního obsazení poradenského pracoviště nejen z hlediska počtu psychologů a speciálních pedagogů, ale i dalších pracovníků, kteří jsou pro chod ŠPZ nezbytní. V posledních letech se například výrazně zvýšila administrativní zátěž těchto zařízení, přesto existují pracoviště, která nemají žádnou administrativní sílu, žádného sociálního pracovníka. A všechnu tuto práci musejí dělat psycholog nebo speciální pedagog. To je jednak ekonomicky neefektivní, jednat je to zahrnuje a prodlužují se lhůty na poskytování služby,“ tvrdí J. Zapletalová.

Nastolení citlivých otázek

Největší nepochopení ze strany MŠMT, které se týká poradenství a podmínek pro jeho práci, se podle ní odráží ve skutečnosti, že si myslí, že je dostatečné, když jednou za čas vyhlásí rozvojový program na nákup diagnostických nástrojů. Jenže některé z diagnostických nástrojů (například pro poruchy autistického spektra) svojí cenou překračují investiční limit 40 000 korun, což se zřizovatelům platit nechce a z rozvojových programů se pořizovat nemohou.

„Zabývali jsme se v materiálu i systémem dalšího vzdělávání poradenských pracovníků, definovali jsme, jakými kurzy, jakými výcviky by měli procházet. Bylo to



Shutterstock

odrazem zjištění, že v některých zařízeních pracovali kolegové, kteří od fakulty ničím takovým neprošli navzdory tomu, že se v praxi průběžně objevují nové nástroje i nové postupy. To se musí nutně na kvalitě jejich práce odrážet," poznamenává J. Zapletalová s tím, že by se povinnost dalšího vzdělávání měla stát součástí legislativy a jeho absolvování by mělo být navázáno i na systém odměňování.

V této souvislosti J. Zapletalová vzpomíná, že jednali i o zařazení odborných pracovníků ŠPZ (psychologů a speciálních pedagogů) do 13. tarifní třídy (kde jsou obvykle pouze vedoucí a ředitelé pracovišť), což byla součást úvah o jednotných podmínkách v oblasti personálního vybavení. „Bylo nám ale řečeno, že na to ne-

jsou peníze. Problém ale je, že právě z důvodu nedostatečného ohodnocení této práce z poradenství lidé odcházejí nebo do něho ani nenastupují. V poradenství mají povinnost a odpovědnost metodicky vést učitele a výchovné poradce. A ti jsou často zařazeni do vyšší platové třídy než psychologové nebo speciální pedagogové v poradně," upozorňuje na nelogičnost J. Zapletalová.

Citlivou otázkou poradenství je nastavení počtu klientů (reálných či potenciálních) na odborného pracovníka. Podle J. Zapletalové je problém, že se vycházelo při jeho stanovování z výkazů, v nichž ne vždy byly zaneseny srovnatelné údaje. Někdy byli třeba mezi individuální klienty zařazováni i děti, se kterými se pracova-

lo skupinově. „Co se výsledných hodnot týká, je složité všechno průměrovat. Jsou různě rychlí pracovníci, různě zkušení, problémy klientů mají různou náročnost na diagnostiku a následnou péči... V rámci poraden jsme se zhruba shodli na rámcovém limitu 200 klientů na odborníka, problém byl spíše u SPC, která mají z hlediska speciálních vzdělávacích potřeb různou klientelu a je těžké srovnávat časovou náročnost péče o dítě se zrakovým postižením a třeba s narušenou komunikační schopností," vypočítává. Tento problém je řešen v rámci personálního standardu podobně jako otázka minimálního obsazení poradenského pracoviště. „Potíž je, že některá dnešní pracoviště nenaplní ani minimální variantu.“

Bez souhlasu?

Návrh novely školského zákona a jeho paragrafu 16 a dalších, které MŠMT připravuje, připouští za určitých okolností (nezájem rodičů, kteří nereagují na doporučení vyšetření žáka v ŠPZ) možnost vyšetřování dětí přímo ve škole. Tato myšlenka ovšem koliduje s nutností jednotných podmínek pro vybavení pracoviště a s potřebou standardizovaných podmínek pro vyšetření.

„Bylo by to možné, pokud by škola vytvořila podmínky popsané v jednotných pravidlech, což je asi nereálné. Zásadní je ale návrh vyšetřovat bez souhlasu rodičů (pokud nezareagují na podnět školy), to je problém – poradenský pracovník rodiče potřebuje mimo jiné k tomu, aby poskytl informace o dítěti, o jeho problémech, o podmínkách, ve kterých žije atd. Přestože je zřejmé, že jsou rodiče, kteří se na vyšetření do ŠPZ nedostavují, bude třeba využívat jiných mechanismů než obcházení informovaného souhlasu rodiče. Jak se bude například řešit potřeba dalších vyšetření u jiných odborníků ze sféry zdravotních služeb? Navíc, poradenský pracovník může až na místě zjistit, že je třeba vyšetřit děti i pomocí jiných metod a postupů, které nemá právě u sebe... A představa, že s sebou bude mít všechno, co možná bude potřebovat, je nereálná. Ne každá poradna má k dispozici auto, aby byly všechny baterie hned po ruce. Některé kufry s diagnostickými bateriemi váží několik kilogramů," upozorňuje psycholožka a dodává, že v některých krajích sice vyšetřování ve školách dělají, protože by rodiče ani děti do poradny nepřišli, není to ale bagatelní záležitost a je nutné, aby jak ŠPZ, tak školy splnily řadu podmínek.

Naplnit ale jednotná pravidla by určitě nebylo zadarmo. „Když jsme počítali nezbytné náklady na doplnění ŠPZ pracovníky, na obnovu diagnostických nástrojů, na zajištění materiálních podmínek, došli jsme k částce v řádu stovek milionů korun. To MŠMT odmítlo s tím, že takové náklady není možné hned zajistit. Přišlo s myšlenkou, že by se každý rok, podobně jako po roce 2016, do systému finance na ▶

Počty chybějících úvazků odborných pracovníků v SPC

(psychologové a speciální pedagogové) podle kalkulovaného počtu klientů na úvazek pracovníka týmu

Kraj	A – SPC zřizovaná krajem			B – SPC bez ohledu na zřizovatele		
	90 kl. / úv.	130 kl. / úv.	160 kl. / úv.	90 kl. / úv.	130 kl. / úv.	160 kl. / úv.
Praha	3,6	0,0	0,0	7,7	0,0	0,0
Středočeský kraj	2,1	0,0	0,0	13,2	0,0	0,0
Jihočeský kraj	18,2	5,8	0,6	17,1	2,7	0,0
Plzeňský kraj	22,6	8,7	2,9	22,6	8,7	2,9
Karlovarský kraj	3,3	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0
Ústecký kraj	67,7	35,6	22,0	81,7	41,8	24,9
Liberecký kraj	10,3	0,4	0,0	10,3	0,4	0,0
Královéhradecký kraj	30,3	11,3	3,2	29,5	8,9	0,2
Pardubický kraj	4,0	0,0	0,0	4,3	0,0	0,0
Kraj Vysočina	1,2	0,0	0,0	25,5	9,9	3,3
Jihomoravský kraj	5,1	0,0	0,0	59,2	18,7	1,6
Olomoucký kraj	22,4	4,0	0,0	56,7	23,0	8,7
Zlínský kraj	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Moravskoslezský kraj	34,7	1,9	0,0	39,6	4,2	0,0
Celkem	225,5	67,7	28,7	373,4	118,3	41,6

Uvedeny jsou úvazky po korekci – v krajích, kde je aktuálně počet klientů na úvazek odborného pracovníka menší než posuzované kritérium, byla uvažována nulová hodnota PÚ (nikoli záporná, která by znamenala snížení úvazků).

► posílení odbornými pracovníky poměrnou částkou daly. Problém je, že tento způsob petrifikuje diference mezi kraji. Navíc by bylo třeba udělat revizi nutných nákladů v souvislosti s ekonomickými změnami ve školství, ke kterým od roku 2016 došlo. A to MŠMT bohužel neudělalo. Je tedy zřejmé, že zůstává řada otázek spojených nejen se sjednocováním služeb poskytovaných v zařízeních různých zřizovatelů, ale také s jejich financováním. Jednotná pravidla by mohla být jistě východiskem pro úpravy v řadě oblastí, které by mohly napomoci ke zvýšení kvality služeb v systému, jenž je v době zvyšující se individualizace ve vzdělávání nasnadě. Teprve se ukáže, jestli pomůže zafinancovat některé problémy, které systém jednotných pravidel řeší," uzavírá J. Zapletalová.

Sázka na selský rozum

Marcela Drboutová, vedoucí SPC v Praze 2 a tajemnice Asociace speciálních pedagogů, poznamenává, že ASP se na tvorbě jednotných poradenských pravidel nepodílela.

„Služby ŠPZ se skutečně liší region od regionu, ale má to svoji logiku, protože v různých regionech se starají o různé klienty. Ide také o rozdělení kompetencí mezi PPP a SPC, jestli mají dostatek psychologů, nebo jestli se o některé klienty stará pouze speciální pedagog, jaké mají pro svoji práci vytvořené podmínky atd. Pravda ale je, že by mělo být jedno, jestli klient s určitou zakázkou přijde například do SPC v Aši nebo v Ostravě, vždycky by se mu mělo dostat srovnatelné péče," říká M. Drboutová, ale s odkazem na návrh novely školského zákona dodává, že potřeba sjednotit pravidla nesmí znamenat, že bude nějaký seznam povolených diagnostických nástrojů, že se psychologům nebo speciálním pedagogům vezme možnost volby, výběru diagnostické baterie, kterou chtějí použít.

„Je jistě možné definovat proceduru, způsob využití konkrétních diagnostických nástrojů, postup při intervencích, ale volba z celé škály u nás akreditovaných diagnostických nástrojů musí zůstat na odborníkovi, který se rozhoduje podle potřeb konkrétního klienta. Není nutné zavádět pravidla pro diagnostiku samotnou, ale je potřeba jasně sdělit všem zainteresovaným, jak se závěry diagnostiky nakládá.“

Je ale podle ní zbytečné formulovat nějaká obsáhlá pravidla s různými personálními nebo materiálními standardy a etickými kodexy. „Proč se rozepisovat o tom, že v PPP nebo SPC musí být tekoucí voda nebo dostupná toaleta? To považují za naprostou samozřejmost, kterou není nutné zmiňovat. Obecně si myslím, že nad všemi složitými a obsáhlými pravidly by měl být zdravý selský rozum. Pokud někde nejsou podmínky pro poskytování služby, pak má zřizovatel jen dvě možnosti. Buď ji bude poskytovat někde jinde, kde ty pod-

Počty chybějících úvazků odborných pracovníků v PPP

(psychologové a speciální pedagogové) podle kalkulovaného počtu klientů na úvazek pracovníka týmu

Kraj	A – PPP zřizované krajem			B – PPP bez ohledu na zřizovatele		
	200 kl. / úv.	220 kl. / úv.	240 kl. / úv.	200 kl. / úv.	220 kl. / úv.	240 kl. / úv.
Praha	29,4	15,0	3,0	23,8	8,2	0,0
Středočeský kraj	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jihočeský kraj	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Plzeňský kraj	16,2	10,8	6,3	12,2	6,8	2,3
Karlovarský kraj	3,0	0,4	0,0	3,0	0,4	0,0
Ústecký kraj	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liberecký kraj	8,0	4,1	0,9	8,0	4,1	0,9
Královéhradecký kraj	4,6	0,2	0,0	4,6	0,2	0,0
Pardubický kraj	3,1	0,0	0,0	3,1	0,0	0,0
Kraj Vysočina	0,7	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
Jihomoravský kraj	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olomoucký kraj	4,4	0,0	0,0	4,4	0,0	0,0
Zlínský kraj	3,6	0,0	0,0	3,6	0,0	0,0
Moravskoslezský kraj	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem	74,8	30,5	10,2	63,6	19,7	3,2

Uvedeny jsou úvazky po korekci – v krajích, kde je aktuálně počet klientů na úvazek odborného pracovníka menší než posuzované kritérium, byla uvažována nulová hodnota PÚ (nikoli záporná, která by znamenala snížení úvazků).

mínky jsou, a pokud by třeba vzdálenost byla na překážku dosažitelnosti, je nutné, aby tyto podmínky pro fungování ŠPZ vytvořil. K tomu ale nepotřebujeme paragrafy," myslí si M. Drboutová. „O podmínkách pro fungování poradenství ve školství se diskutuje už řadu let a zatím se nedošlo k ničemu. Obávám se, že ani v případě výstupů tohoto projektu se nic nezmění, dopadne to jako s dalšími výstupy jiných, podobně zaměřených rozsáhlých projektů, kdy se výsledné elaboráty založily, a ve výsledku budou sloužit prakticky jen k čerpání projektově vázaných financí.“

Odměňování odborných pracovníků v poradnách nebo v SPC má být vázáno na podstatu poradenské práce, odbornost a poskytované služby, které by měly spočívat primárně ve stanovení základních parametrů týkajících se dětí a žáků s návazností pro potřeby školy. Odbornost a vysoká míra odpovědnosti by měly být finančně oceněnou jistotou. „Pracovníci ŠPZ jsou zpravidla odborníci. V případě SPC záleží na řediteli školy, jestli je zařadí do 13. tarifní třídy. Jestliže se vzdělávají, jestliže mají výcviky, měli by za to být i ohodnoceni. A 13. platová třída by byla odpovídající. Už dneska řada z kolegů takto zařazena je a je to správné," říká M. Drboutová.

Jako problém vnímá nepřipravenost některých začínajících poradenských pracovníků, kteří neznají praxi škol, někteří speciální pedagogové v poradenství nikdy neučili a radí zkušeným učitelům, jak s dětmi pracovat. Doporučování pedagogických metod a forem práce ze strany psychologů ŠPZ považuje přímo za nevhodné. „Přivítala bych požadavek nezbytné praxe a ucelený systém

vysokoškolského vzdělávání, které by připravovalo pedagogy na budoucí práci v poradenském systému. Vzdělávací obory speciální pedagogiky s potřebnou didaktikou tak, aby absolventi mohli učit a získat potřebnou praxi, během které se mohou připravovat na kariéru v ŠPZ absolvováním základních kurzů a výcviků, kterými by museli jako budoucí poradenští pracovníci procházet a od kterých by se tak mohlo odvíjet jejich pozdější odměňování. Za nezbytně nutnou považují změnu pregraduální přípravy budoucích učitelů na vysokých školách, která by odrážela aktuální společenské potřeby ve vzdělávání a také následný způsob dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Za velmi důležité a související považují „znovuzřízení“ studijního oboru speciální pedagogika – učitelství/vychovatelství na VŠ v ČR zaměřených na pedagogické vzdělávání," poznamenává M. Drboutová.

200 klientů je moc

„Určitě stojíme o sjednocující pravidla pro poskytování poradenských služeb v rámci metodického vedení. V tomto smyslu jsme taky jednali s MŠMT," přikyvuje předsedkyně Asociace pracovníků PPP a zástupkyně ředitele PPP Brno Soňa Baldrmannová. Rozdílnost poskytovaných služeb je podle ní velmi těžké posoudit. „Hodila by se komplexní analýza, tu už relativně dlouho postrádáme. A když už se nějaké analýzy objeví, jako by nebyly propojeny s dalšími skutečnostmi. Narazila jsem například na informaci, že se přiznává příliš mnoho pedagogických intervencí, ale schází informace, zda to nějak koresponduje s počtem realizovaných předmětů pedagogické péče. Přitom po novelizaci vyhlášky o speciálním vzdělávání bylo řečeno, že místo předmětu speciálněpedagogické péče je možné předepisovat pedagogické

Finanční kalkulace pro navýšení úvazků psychologů a speciálních pedagogů v SPC

podle kalkulovaného počtu klientů na úvazek pracovníka týmu

Kraj	A – SPC zřizovaná krajem			B – SPC bez ohledu na zřizovatele		
	90 kl. / úv.	130 kl. / úv.	160 kl. / úv.	90 kl. / úv.	130 kl. / úv.	160 kl. / úv.
Praha	2 542 884	0	0	5 351 136	0	0
Středočeský kraj	1 483 872	0	0	9 119 304	0	0
Jihočeský kraj	12 626 616	4 023 876	416 256	11 595 756	1 830 912	0
Plzeňský kraj	14 531 772	5 594 364	1 865 496	14 531 772	5 594 364	1 865 496
Karlovarský kraj	2 127 360	0	0	3 925 332	0	0
Ústecký kraj	52 703 436	27 712 284	17 131 656	62 547 228	32 002 404	19 061 808
Liberecký kraj	6 670 632	259 260	0	6 670 632	259 260	0
Královéhradecký kraj	18 521 448	6 909 948	1 958 664	18 127 212	5 471 784	125 148
Pardubický kraj	2 692 560	0	0	3 031 920	0	0
Kraj Vysočina	883 452	0	0	17 785 728	6 905 040	2 301 684
Jihomoravský kraj	3 402 504	0	0	40 796 556	12 889 224	1 106 124
Olomoucký kraj	16 886 388	3 019 512	0	41 127 576	16 679 760	6 310 584
Zlínský kraj	0	0	0	0	0	0
Moravskoslezský kraj	23 073 360	1 266 348	0	26 492 316	2 809 788	0
Celkem	158 146 284	48 785 592	21 372 072	261 102 468	84 442 536	30 770 844

intervence. To jsou okolnosti, které mě vedou k určitým pochybnostem," poznamenává.

Co se týká definování materiálního a personálního standardu, bylo by podle ní dobré směřovat hlavně k nastavení pravidel pro obsazení poradenského pracoviště nejen odbornými pracovníky, ale poměrově k nim i administrativními silami a sociálními pracovníky. Tvoří určité záležitosti, které je pro práci ŠPZ důležité. Na druhou stranu není nutné, aby byla jednotně nastavena minimální velikost pracoviště, to se klidně může region od regionu lišit. Pravda ale je, že při zřízení takového pracoviště by měl zřizovatel vytvořit podmínky, které by umožňovaly poskytovat kvalitní poradenskou službu.

„Shodujeme se s kolegy v asociaci, že vytvořené obsáhlé materiály o jednotných pravidlech jsou metodikou svého druhu,

tak byly konečně i zamýšleny. S tím, že by se některé závěry měly objevit jako součást zákona, máme určitý problém. Nevíme, jak by takový odkaz vypadal a jaké by to mělo důsledky v praxi. A je otázka, zda skutečně musíme mít všechno nastaveno v legislativě. Myslím, že ne. Ano, kapacita ŠPZ by měla být nastavena, o to usilujeme dlouho. Jenže báli bychom se například, kdyby se taková pravidla odvíjela od čísel, o kterých se mluví ve zmiňovaném materiálu. Limit 200 klientů na psychologa nebo speciálního pedagoga je v současné době extrémně vysoký, nezvládnutelný v nezbytné kvalitě. To se nám nelíbí," prohlašuje S. Baldrmannová. Toto číslo navíc vychází ze situace v poradenství před rokem 2016. Situace se ale změnila. Předsedkyně ApPPP vypočítává, že množství administrativy roste, zabírá spoustu času, speciálním pedagogům nezbyvá čas na nápravu, psychologům čas na intervence. Jestliže v poradnách dřív měla

práce charakter diagnosticko-intervenční, pak v současnosti je spíše diagnosticko-administrativní. Dvě stě klientů na odborného pracovníka je podle ní prostě hodně nadsazené číslo.

Co se týká zařazení odborných pracovníků poradenství do 13. platové třídy, bylo by to podle ní reálné ocenění náročnosti jejich práce. I ona připomíná, že ve standardních činnostech je i vedení výchovných poradců, metodiků prevence, odborníků ze školních poradenských pracovišť, tedy pracovníků často do této platové třídy zařazených. Není logické, aby ti, kteří je metodicky řídí, měli být v nižším tarifu.

Definovaná jednotná pravidla jsou podle ní potřebný materiál, který může pomoci zejména začínajícím pracovníkům (běžným, ale například i ředitelům) ŠPZ. Bylo by dobré, kdyby byl v ŠPZ k dispozici jako metodický materiál. Pokud by měl mít přesah do legislativy, bylo by potřeba na něm ještě pracovat a upřesňovat a zestručňovat. „Chceme jednat s MŠMT o metodickém vedení. Doba po začlenění NÚV do NPI je složitá. Dochází ke změně v metodickém vedení. Je nutno shrnout data, aby další změny vycházely z relevantních údajů. Uvažujeme o tom, jak nastavit potřebné metodické vedení. Stálo by za to například dál pracovat na hodnotících kritériích, která jednotná pravidla navrhla," říká S. Baldrmannová.

MŠMT by mělo říci jasné slovo

Petr Petráš, předseda Asociace pracovníků SPC a ředitel kyjovské speciální školy, jejíž součástí SPC je, konstatuje, že rozdíly mezi PPP a SPC jistě existují, ale postupem doby se pomalu stírají. Původně byla SPC koncipována spíše jako terénní služba a PPP jako diagnostické a intervenční pracoviště. S novou legislativou se ale činnosti velmi sblížily, obě ŠPZ mají podobné



Shutterstock

Finanční kalkulace pro navýšení úvazků psychologů a speciálních pedagogů v PPP

podle kalkulovaného počtu klientů na úvazek pracovníka týmu

Kraj	A – PPP zřizované krajem			B – PPP bez ohledu na zřizovatele		
	200 kl. / úv.	220 kl. / úv.	240 kl. / úv.	200 kl. / úv.	220 kl. / úv.	240 kl. / úv.
Praha	21 986 352	11 217 528	2 243 508	18 072 828	6 226 776	0
Středočeský kraj	0	0	0	0	0	0
Jihočeský kraj	133 872	0	0	133 860	0	0
Plzeňský kraj	10 641 624	7 094 424	4 135 296	8 045 304	4 484 268	1 513 416
Karlovarský kraj	2 086 512	278 196	0	2 086 512	278 196	0
Ústecký kraj	0	0	0	0	0	0
Liberecký kraj	5 526 168	2 831 100	622 764	5 526 132	2 831 076	622 740
Královéhradecký kraj	3 042 648	132 288	0	3 042 672	132 288	0
Pardubický kraj	2 080 788	0	0	2 080 800	0	0
Kraj Vysočina	527 484	0	0	527 484	0	0
Jihomoravský kraj	1 002 552	0	0	0	0	0
Olomoucký kraj	2 910 396	0	0	2 910 372	0	0
Zlínský kraj	2 426 820	0	0	2 426 820	0	0
Moravskoslezský kraj	0	0	0	0	0	0
Celkem	52 365 216	21 553 536	7 001 568	44 852 784	13 952 604	2 136 156

► úkoly se stejnými výstupy – s formálně shodnými doporučeními. Na práci s klienty mimo pracoviště ŠPZ není podle něho tolik času. „Rozdíl v poskytování služeb jsou i v jednotlivých krajích – záleží na tom, jak se kraj jako zřizovatel rozhodl nastavit organizaci ŠPZ. Někde existují tato zařízení vedle sebe, jinde jsou spojeny do jedné organizace – a v tom případě se rozdíl mezi poskytovateli službami ještě více smazávají,“ popisuje situace P. Petráš.

V souvislosti s diskuzí nad jednotnými pravidly se opět začalo mluvit o zařazování poradenských odborníků standardně do 13. platové třídy. Předseda ApSPC glosuje, že je to věc, která už dávno měla být přijata, slíbvala ji už ministryně K. Valachová. Nenašla se pro to ale politická vůle ani potřebné finanční prostředky. „Obecně je problémem systém financování poradenství, kterého se reforma financování nedotkla. „Důsledkem toho je skutečnost, že ani dva měsíce po začátku roku není ve financování ŠPZ jasno.“

Pravidla, která by sjednotila poskytování poradenských služeb ve školství, jsou podle něho potřeba. „Dokument vytvořený většinou v rámci KIPRU mapuje podstatné složky poradenských služeb. Každý jeho oddíl má svůj význam, metodický význam má zejména část intervenční, která popisuje postupy při práci se základními skupinami klientů PPP a SPC,“ říká.

Nad zapracováním některých jednotlivých pravidel (personálních, materiálních) do legislativy poněkud váhá, i když připouští, že by tam měly větší váhu a nebylo by je možné při zajišťování poradenských služeb v jednotlivých krajích přehlížet. Pokud zůstanou v pozici metodického doporučení, rozhodně takovou váhu mít

nebudou. „MŠMT by mělo jasně říci, co z vytvořeného dokumentu akceptuje, a co ne. U nás v Jihomoravském kraji bychom chtěli dál pokračovat v práci nad textem, aby byl využitelný v praxi. A myslím, že by bylo dobré, aby k jednotným pravidlům přistoupili i v dalších krajích podobným způsobem. Pokud se podaří sjednotit pravidla poskytovaných poradenských služeb v kraji, je pak možné postoupit výš a sjednocovat je po celé republice. Je to dobrá myšlenka, která by neměla zapadnout. K tomu ale potřebujeme, aby ve věci bylo aktivní i MŠMT,“ poznamenává P. Petráš.

Reakce z ministerstva

Požádali jsme samozřejmě i o vyjádření MŠMT, které odpovědělo na sadu otázek týkajících se jednotných pravidel takto:

Potřebuje školské poradenství sjednotit pravidla (personální, materiální...)? Jsou současné diference v poskytování poradenských služeb v různých místech republiky na škodu pro klienty či školy? Které rozdíly přináší podle vás největší problémy? „MŠMT potřebuje nastavit standardy činnosti ŠPZ vzhledem ke krajovému rozdílu. Největší disparity se ukázaly jak v doporučení podpůrných opatření, tak ve stanovení druhu zdravotního postižení.“

Jaký je názor MŠMT na tento dokument a koncept nastavení pravidel pro školské poradenství představený na závěrečné konferenci projektu KIPR? „Materiál Jednotná pravidla (předložen v lednu na poradě vedení MŠMT pro informaci) bude po menších formálních úpravách sloužit jako podpůrný metodický dokument pro ŠPZ.“

Počítáte s tím, že některé jeho části zpracujete do metodických materiálů pro školské poradenství? Pokud ano, které části

konkrétně jsou vhodné na využití jako metodiky? „Jednotná pravidla jsou metodickým dokumentem, obsahují i konkrétní příklady dobré praxe.“

Autoři hovoří o tom, že některé návrhy, které materiál obsahuje, by se měly stát součástí školské legislativy. Která pravidla konkrétně plánuje MŠMT zpracovat do právních předpisů? „Při přípravě právních předpisů vychází MŠMT vždy z vlastních aktuálních statistických dat a závěrů ČŠI, nikoliv z metodických materiálů.“

V materiálu se objevuje požadavek na zařazování odborných pracovníků ŠPZ (psychologů, speciálních pedagogů) standardně do 13. platové třídy. Jaký je názor MŠMT? „Zařazování odborných pracovníků ŠPZ do platových tříd je uskutečňováno na základě nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě (ve znění změn provedených nařízením vlády č. 399/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018). Tento Katalog prací je v gesci MPSV.“

Jaké by byly podle propočtů MŠMT náklady na zavedení jednotných pravidel pro oblasti personální, materiální, diagnostickou, procedurální, intervenční za předpokladu, že by se MŠMT rozhodlo zavést je do praxe? „MŠMT aktuálně nevydalo rozhodnutí financování ŠPZ na základě Jednotných pravidel, proto nebyly ani stanoveny finanční náklady.“

Počítá MŠMT se změnou financování školského poradenství? Pokud ano, od kdy? „Financování ŠPZ bude v roce 2020 nadále dle stanovených normativů, jejich výše je zveřejňována MŠMT vždy v prvních měsících kalendářního roku (včetně normativů pro soukromá a církevní ŠPZ).“